

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

6. Obiectionibus occurritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

quodam se determinate futurum : quod ipsum tradidit Cicero certam, 3. num. 1. eam antecedentiam in duratione veritatis futurius rei futuri ostendens ab æternitate à parte post veritatis præteritis rei præteritæ ; quæ etiam ratione idem probant & statuunt Augustinus ibi num. 5. & Anselm. n. 6. ubi utriusque veritatis perpetuitatem alterius à parte ante, alterius vero à parte post præclarissime, & apprimè explicuit : posita autem veritate determinate futurius futuri contingentis antequam existat, evidens est propositionem illam anteriori tempore assertentem esse determinate veram ; negantem vero esse determinate falsam.

8. Septima denique demonstratio est ex communi sensu hominum, & per se nota veritate scilicet : in propositionibus singularibus de futuro contingenti, & libere esse veram contradictionem ; argui, ni eorum sensus, & veritas determinatæ fuit, nulla esse potest contradictio eorum singularium propositionum de futuro contingenti : si enim solum dicit affirmatiua hæc : *Petrus cras peccabit*, non quidem Petrum peccaturum determinate, sed peccaturum, vel non peccaturum, ac proinde nec determinate veritatis est ; nec negatiua hæc, *Petrus cras non peccabit*, dicit cras non peccaturum, vel peccaturum determinate, idem omnino de eodem, utraque dicit : neque altera de Petro negat, quod altera de illo affirmat sed constituit : ergo non sunt contradictoriæ, neque esse possunt in propositionibus de futuro contingenti, contra per se notum omnium hominum sensum. Secundo id ipsum probatur : quia non solum omnis earum propositionum singularium de futuro contingenti contradictio possibilis formaliter in ea sententia excluditur ; sed omnis etiam eiusmodi propositionum possibilitas : nequit autem esse contradictio vera propositionum impossibilium, ac proinde eiusmodi contradictio est de subiecto non supponente. Assumptum patet : quia rem fore, vel non fore indeterminate necessarium est, non contingens : ac proinde propositio id dicens necessitate veritatis est, & certissima, & nullum principium ; non autem contingentis veritatis ac materis, seu in materia contingenti : atqui omnis propositio singularis, quam de futuro contingenti admittit contraria sententia, id solum dicit, ergo omnis eiusmodi propositio non est contingens sed necessaria.

CERTAMEN VI.

Obiectionibus occurritur.

Obiicit primo futurum contingens ita est, ut absolute possit non esse futurum : id enim est contingens futurum, esse : atqui, si, ut potest, absolute non sit futurum, propositio enuntians erit falsa : ergo eiusmodi propositio potest esse falsa : ergo non est determinate vera. Et obicit hæc consequentia : quia quod verum determinate semel est, semper, ac necessario est verum : ergo, quod potest esse falsum, determinate verum non est. Respondetur distinguendo maiorem futurum, ut futurum in actu secundo potest non esse futurum, nego maiorem, in actu primo consideratum ante determinatam futuritionem, concedo maiorem. Et concessa minore, de potestate futuri in actu primo considerati eodem sensu & potestate conceditur consequentia prima : si enim id, quod futurum in actu secundo non esset (ut in actu primo, siue eius causa ad utrumlibet considerata poterat) propositio futuritionem eius in actu secundo determinate, ac vere enuntians, falsa esset : ac proinde, si ipsam futuritionem exercitam, & in actu secundo supponat propositio, de se falsa esse potest.

2. Sed tamen neganda est absolute consequentia secunda : ex eo enim, quod propositio de futuro contingenti singulari, neque illud supponens, de se, ac prædicta sit non connectitur cum futuritione illius potius, quam cum non futuritione, solum inferitur, eam de se determinatam ad veritatem, vel ad falsitatem non esse : ac proinde, nec de se necessario veram, aut necessario esse falsam ; sed veritatem, aut falsitatem, licet determinatam, contingenter cum earum entitate coniungi, cum veritas, aut falsitas in conformitate cum obiecto enuntiato,

aut deformitate ab illo consistat : quare, & contingentis futuritione, aut non futuritione determinata in re præsentis alterutra, ut determinate talis compleatur : unde sit, ut propositio contingens de futuro vera semel, in falsam nequeat transire, quandiu futurum manet futurum determinate : cum enim quod futurum est, quandiu futurum est, nequeat non esse futurum, arque ea determinata futuritione illius propositionis illam determinate enuntians determinate veritas compleatur : implicat posita futuritionis enuntiatione ipsa, & determinata futuritione contingens in se, non esse determinatam propositionis eam enuntians veritatem : licet de se enuntiatio futuritionem, quam non supponit, cuique proinde non connectitur, minime inferat, neque de se sit determinata ad veritatem, sed potius de se falsa esse possit.

3. Oppones secundo : *ex eo quod res est, vel non est, propositio illam enuntians est vera, vel falsa* : unde veritatem propositionis formalem, ex obiecti enuntiatione veritate deiuncti certissimum est : ergo, sicut res se habet ad esse, ita propositio ad veritatem. Atqui futurum contingens non est determinatum ad esse, seu determinati esse, sed indifferens ad esse & non esse, ac proinde ad veritatem, vel falsitatem obiectivam : ergo, nec propositio illud enuntians est determinate veritatis, seu determinata ad veritatem, vel falsitatem formalem. Soluta proxime est, & hæc oppositio. Distinguo minorem : in se, & in actu secundo non est determinati esse, seu determinatum ad esse, potius quam ad non esse, nego minorem ; in causa, & actu primo sui, concedo minorem : & nego consequentiam, quoad primam consequentiam partem negantem determinationem veritatis : hanc enim habet ea propositio ex determinata veritate obiectiva futuri in se, non autem e causæ suæ determinatione, quæ non est, sed potius indifferencia. Secunda vero consequentia pars, licet primæ Synonyma, ac sola periphrasis videatur, longe aliud significat, estque distinguenda : non est determinata ad veritatem, sed indifferens ea propositio secundum se spectata, ac de se, fateor ; quia de se non est necessaria veritatis ; ut coniuncta cum futuritione determinata futuri in se, & per ipsam enuntiatam, nego eam partem consequentis : & sane duo hæcenus opposita eandem habent difficultatem contra veritatem propositionum singularium contingentium de præsentia, quam omnes etiam aduersarij determinatam esse admittunt, atque, ut ab eisdem illam difficultatibus liberent, præfatis solum solutionibus uti possunt.

4. Sed enim ex eodem principio ab eo quod res est, vel non est, propositio dicitur vera vel falsa specialius contra veritatem propositionum de futuro contingenti determinatam arguitur : etenim nunc, cum anteriori tempore contingens fore enuntiat, adhuc in se determinata non est, nec solum in sua causa determinate vera, si vera sunt, quæ solutionibus datis docebamur. Antecedens patet : quia, quod absolute in se non est, nequit determinate in se esse : atqui futurum contingens tunc, cum fore enuntiat vere dicimus, absolute non est : ergo neque determinate in se est. Respondetur illud principium ab eo quod res est, vel non est intelligi debere tempore importato per copulam, non autem tempore non importato per illam, & pro quo non enuntiatur coniunctio identitatis prædicati cum subiecto, alioqui, nec in propositionibus de futuro non contingenti, nec in propositionibus de præterito, siue contingenti, siue secus, veritas determinata foret : imo in eis omnibus esset determinata falsitas : quia nullum ex enuntiaris tunc est, cum, vel fore, vel fuisse enuntiat. Inde distinguenda est minor, futurum contingens non est tempore importato per copulam ad coniunctionem identitatis prædicati cum subiecto, nego : tempore quo profertur propositio, concedo, & nego consequentiam.

5. Dices quarto : veritas determinata, & actu propositionis illius cum obiecto est conformitas actualis ; atque conformitas actu, & determinata sine actuali, & determinata coexistentia utriusque extremi esse nequit : ergo nec veritas actu, & determinata propositionis sine actuali coexistentia eius cum obiecto esse potest : atqui propositio de futuro contingenti non habet coexistentiam cum illo : ergo nec actuale veritatem determinatam. Mirum est quanti capiosum hoc, & ratiolum

argumentum à tota antiquitate Philosophorum & Theologorum in hac vique inutilium Sophismatum feracia tempora eneruatum, & neglectum Recentiores faciant! in quor insuper determinatiuum, & verificatiuum præcipia, & agantur, & aliquot alios agant, ut illi satisfiant, & nullo quidem fructu: cum eius, si quam habeat, difficultas ex determinatiui, & verificatiui dissolui nequeat, ut ostendimus. Sed certe, si quid obiectio probat, contra omnis propositionis de futuro, ac de præterito siue de necessario, siue contingenti aequè probat: imò probat in nulla earum posse vquam esse determinatam nec indeterminatam veritatem, ut aduersarij contendunt, sed omnes eiusmodi propositiones determinate falsas esse: siquidem, cum actu, & de presenti, id quod futurum vel præteritum est, cum qualibet earum coniungitur, falsum est præteritum esse, vel futurum, ut eis propositionibus enuntiat; cum autem de presenti non coniungitur cum eis veræ non sunt, ac proinde sunt falsæ determinate. Quidquid enim de se nunquam, nusquamque verum esse potest, de se ad falsitatem determinatum est: quod absurdus, ineptiusque errore hæcenus impugnato est.

6. Respondetur ergo pro omnibus distinguendo maiorem: cum obiecto in se, sicut enuntiat concedo maiorem, aliter, ac enuntiat, nego maiorem: & distinguo similiter minorem, sine actuali, & determinata coexistentia vtriusque, sicut alterum enuntiat, & alterum enuntiat, concedo minorem, aliter, ac alterum, id est obiectum, enuntiat nego minorem: & concedo primo illo sensu consequentiam: inde vero subsumptum antecedens similiter distinguendum est in propositionibus de futuro, (& idem est de propositionibus de præterito) non habet coexistentiam cum illo, ut enuntiat, nego (actu enim futurum, & determinate est, quod futurum est ac proinde actu est determinate, sicut actu enuntiat; siue subinde enuntiationi actu coexistit, quod enuntiat, sicut enuntiat) aliter ac enuntiat non coexistit actu sui enuntiationi, concedo antecedens: nam de presenti non existit, atque, ut præsens non coexistit actuali & presenti enuntiationi: aut non enuntiat existens de presenti: & nego consequentiam.

7. Instas: cum enuntiat futurum, nihil eius actu est, sed sola eius negatio: futurum autem, quia tale, duo dicit, & præsentem futuri negationem, & non esse, & absolutam eius existentiam tempore sequenti: quæ non magis in tempus præsens trahi potest, quam tempus subsequens in antecedens: ergo implicat futurum contingens, quia futurum adæquate esse actu, & absolute pro tempore antecedenti præsentem, in quo actu est eius enuntiation: ac proinde futurum, adhuc, quia futurum, & ut enuntiat sui enuntiationi coexistere, nequit, ut actualis, & determinata vtriusque conformitas sit, in qua stat per nos actualis, & determinata eius enuntiationis veritas, id ipsum contra veritatem determinatam propositionem de præterito poteris obicere. Sed obiectio hæc vtriusque potius determinatam veritatem euincit; si enim vtriusque illud inconiungibile simul, futurum, quod de presenti futurum est claudere essentialiter, scilicet, præsentem negationem absolutam sui, & absolutam sui existentiam tempore posteriori, atque ex hac nondum præsentem, quod nondum est, futurum proprie est: sit denominationem hanc futuri proprie & eius propriam futuritatem actualem absolutam eius de presenti existentiam non requirere, aut includere, sed potius essentialiter illam excludere: ac proinde esse denominationem, quæ ab illa existentia absente, & negatione præsentis actu, & de presenti desumitur, atque ex parte obiecti est: quare tota cessat difficultas contra actuale veritatem determinatam, & conformitatem enuntiationis de futuro cum obiecto, ut ab illa enuntiat, & idem est de enuntiationibus de præterito.

8. Oppones Sexto male inferri ex eis principiis: quodlibet necessarium est, vel non est; atque ex eo quod necesse sit, Petrum vel peccatum esse, vel non peccatum, confute, & disiunctim: atque insuper ex eo, quod omnis propositio debeat esse vera, vel falsa: ac in omni contradictione altera debeat esse vera, & altera falsa: quod sit determinate peccatum, vel determinate non peccatum, atque altera propositio: v.g. affirmatiua determinate vera sit, & negatiua determinate falsa. Proba-

tur assumptum: quia ex eo quod alter oculus disunctim, & confute sumptus sit necessarius ad videndum, non inferitur alterum determinate non esse necessarium ad videndum, vel alterum determinate esse necessarium ad videndum; sed potius neutrum determinate esse necessarium ad videndum: ergo similiter ex eis principiis, necessario quidem, & per se notis, non inferitur necessarium futurum contingens determinate esse futurum, vel determinate non esse futurum, aut propositionem de illo alteram determinate esse veram, alteram determinate falsam; sed potius neutram determinate sumptam esse veram, aut determinate falsam.

9. Respondetur, negando male ex eis principiis conclusionem non ita inferri. Ad probationem dicto: ex necessitate alterutius oculi diuini ad videndum necessitatem alterius determinate ad videndum non inferri: ac similiter non inferri necessitatem determinate veritatis, seu ad veritatem determinatam, vel ad falsitatem determinatam alterius ex contradictoriis singularibus vniuersum: quia bene ea inferuntur ratione materie in non contingentibus sed materie potius necessarie, seu remota; secus in contingentibus; quia in primis affirmatiuis veritas necessaria, seu determinatio ad veritatem: in secundis vero necessaria falsitas, seu determinatio ad illam: & in negatiuis e contra. At in contingentibus, ac proinde vniuersum in omni propositione, non inferuntur ea veritatis, vel falsitatis, aut existendi, vel non existendi determinate, necessitas. Ceterum determinata veritas, vel falsitas, in quavis propositione, sicut, & existentia determinate, vel non existentia determinate in quouis ente tempore importato per copulam, ex eis principiis inferuntur; alioqui, neque existentia, aut non existentia determinate cuiusvis entis de presenti, nec veritas, aut falsitas determinate propositionis cuiusvis de presenti ex eis principiis inferuntur; quod est contra omnes, etiam aduersarios obiectantes: inferuntur ergo existentia determinate, vel non existentia determinate cuiusvis entis particularis, & veritas determinate, vel falsitas determinate cuiusvis propositionis singularis ex eis principiis: quia existentia, aut non existentia, veritasque vel falsitas, quæ de ente, aut propositione prædicatur, sunt prædicata, quæ nonnulli exercere, & determinate conueniunt, conueniuntque recipi possunt subiectis, ac proinde determinate, alterum eorum illis enuntiat, ac proinde determinate, alterum eorum illis enuntiat, seu necessario illis, aut eorum alicui euentum non conueniunt: quia eorum pluribus, scilicet contingentibus, determinate, & necessario leuissime nequit.

10. Itaque licet illud principium necessarium sit, & ex necessitate quasi reflexe cognita & posita in illo ex parte prædicati v.g. Omnis ens necessarius est, vel non est, vel omnis propositio necessaria est vera, vel falsa, esse vel non esse entis, veritatemque vel falsitatem propositionis, quæ sunt prædicata eo Synchegoremate affecta confusa, ac vaga suppositione supponi faciat: atque hanc vel illam indeterminatam significare: neutrum quippe determinate necessitas est, cum quodlibet sufficiat; aut, cum illud Synchegorema reflexe non apponitur eis principiis esse vel non esse, veritatemque vel falsitatem exercere alicui, ac non, nisi determinate exercendis, hæc determinate supponuntur, & significantur, ac proinde ab exclusionem vnius determinate, valet consequentia ad affirmationem alterius determinate, siue de presenti, siue de futuro non valebat autem a negatione necessitatis vnius determinate ad affirmationem necessitatis alterius determinate. Totum hoc exemplo illo, quo ab aduersariis impetebatur perspicuum erit: ex hac siquidem propositione. *Alter oculus necessarius est, aut, requiritur ad videndum:* quia necessitate terminus ille *oculus alter* afficitur, & confunditur, ab exclusionem alterius determinate non inferitur de altero determinate affirmatio necessitatis ad videndum determinate; ac vero ex propositione non de necessitate sed de exercitio visionis, quod actu, & exercitio à singulari, nonnulli aliquo determinate, habendum, est vera & stata illatio. V.g. *Alter oculus videt* ab exclusionem visionis à dextra determinate ad eius de sinistro determinate affirmationem valet infallibiliter conclusio, & euenit: quare, & similes præfate in re præfatis valebunt.